

MUSIQA FANLARINI MUSTAQIL O‘ZLASHTIRISHDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA VOSITALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH

*Alayeva Zarnigor Maxmudovna,
Buxoro davlat pedagogika instituti “Musiq va tasviriy san’at” kafedrasida o‘qituvchisi*

Yaxshiboyeva Zarnigor Odil qizi

*Buxoro davlat pedagogika instituti “Musiq ta’limi” yo‘nalishi talabasi
<https://doi.org/10.53885/edinres.2024.02.1.012>*

Annotatsiya: Har bir jamiyatning kelajagi uning ajralmas qismi va hayotiy zarurati bo‘lgan ta’lim tizimining qay darajada rivojlanganligi bilan belgilanadi. Bugungi kunda mustaqil taraqqiyot yo‘lidan borayotgan mamlakatimizning uzluksiz ta’lim tizimini isloh qilish va takomillashtirish, yangi sifat bosqichiga ko‘tarish, unga ilg‘or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy qilish hamda ta’lim samaradorligini oshirish davlat siyosati darajasiga ko‘tarildi. Jahon pedagogik tajribasi, zamonaviy pedagogik texnologiyalarining talaba (yoki o‘quvchi) larni fanlarga qiziqtirishga, ularning mustaqil ishlashda faolliklarini oshirishga imkoniyati cheksiz ekanligini tasdiqlamoqda.

Kalit so‘zlar: musiq madaniyati, mobil telefonlar, kompyuterlar, PowerPoint dasturi, mustaqil ish, pedagogik texnologiyalar, uzluksiz ta’lim, musiq ta’limi.

ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ СРЕДСТВ В САМОСТОЯТЕЛЬНОМ РАЗВИТИИ МУЗЫКАЛЬНЫХ НАУК

*Алаева Зарнигор Махмудовна,
Бухарский государственный педагогический институт, преподаватель кафедры «Музыка и изобразительное искусство».*

Яхшибоева Зарнигор Одил кизи

Студентка Бухарского государственного педагогического института, отделение «Музыкальное образование».

Аннотация: Будущее каждого общества определяется уровнем развития системы образования, которая является его неотъемлемой частью и жизненной необходимостью. Сегодня реформирование и совершенствование системы непрерывного образования нашей страны, идущей по пути самостоятельного развития, поднятие ее на новый уровень качества, внедрение в нее передовых педагогических и информационных технологий, повышение эффективности образования поставлены на передовую задачу. уровень государственной политики. Мировой педагогический опыт подтверждает, что возможности современных педагогических технологий заинтересовать студентов (или учащихся) наукой и повысить их активность в самостоятельной работе безграничны.

Ключевые слова: музыкальная культура, мобильные телефоны, компьютеры, программа PowerPoint, самостоятельная работа, педагогические технологии, непрерывное образование, музыкальное образование.

EFFECTIVE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION MEANS IN THE INDEPENDENT DEVELOPMENT OF MUSIC SCIENCES

*Alayeva Zarnigor Makhmudovna,
Bukhara State Pedagogical Institute, teacher of the «Music and visual arts» department*

Yaxshiboyeva Zarnigor Odil qizi

Student of the Bukhara State Pedagogical Institute, «Music Education» department

Annotation: The future of every society is determined by the level of development of the education system, which is an integral part of it and a vital necessity. Today, reforming and improving the continuous

education system of our country, which is on the path of independent development, raising it to a new level of quality, introducing advanced pedagogical and information technologies to it, and increasing the effectiveness of education have been raised to the level of state policy. World pedagogical experience confirms that the possibility of modern pedagogical technologies to interest students (or pupils) in science and to increase their activity in independent work is unlimited.

Key words: music culture, mobile phones, computers, PowerPoint program, independent work, pedagogical technologies, continuous education, music education.

Kirish O'zbekistonning yangi taraqqiyoti bosqichida mamlakatimizda bo'layotgan o'zgarishlar va yangilanishlar mustahkam ma'naviy-axloqiy qadriyatlar negizida amalga oshirilmoqda. Bu esa yoshlarning yuksak fazilatlarni shakllantirishda, shu bilan birga, ularning ma'naviy dunyoqarashini kengaytirishda ta'limning o'rni va roli muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Umumta'lim maktablarida musiqa darslari jarayonida yangi pedagogik texnologiyaning bir qator tamoyillari mavjud bo'lib, darsning umumiy maqsadidan kelib chiqqan holda qiziqarli dars tashkil etish, test savollari asosida o'quvchining bilimini sinab ko'rish, muammolari vaziyatlar asosida savol-javoblar tariqasida loyihalashtirish va boshqalardan iboratdir.

Bunday usullarni aralash-quralash qilib, bolani zo'riqtirmaslik, uning yoshini hisobga olgan holda usullardan foydalanish o'qituvchi –pedagogning bilishi zarur bo'lgan xususiyatdir.

Musiqa o'qituvchisi o'quvchilarni darsga bo'lgan qiziqishlarini o'stirish va darsni yangi pedagogik texnologiyalardan unumli hamda o'rinli foydalanishi, shuningdek, maqbul shakl, usul va vositalar yordamida tashkil etishi lozim. Jumladan: texnik vositalar, kompyuter va boshqa musiqiy cholg'ular uslublari, ko'rgazmali jihozlar, amaliy mashg'ulotlar, pedagogik va psixologik vositalar ilg'or o'qituvchining ilg'or tajribalar.

“Texnologiya” yunoncha co'z bo'lib, “techne” – mahoplat, san'at va “logos” – tushuncha, ta'limot, fan ma'nocini anglatadi. “Ta'lim texnologiyaci” iborasining ma'nosi – (inglizcha “An educational technology”) ta'lim japyonini yukcak mahoplat bilan san'at darajarida tashkil etish to'g'risida ma'lumot beruvchi fan, ta'limot demakdir.

Ma'lumki, fan va texnika jadal sur'atlar bilan rivojlanayotgan bugungi kunda ko'plab ilmiy bilimlar, tushuncha va tasavvurlar hajmi keskin ortib bormoqda. Bu, bir tomondan, fan-texnikaning yangi soha va bo'limlarining taraqqiy etishi tufayli uning differentsiallashuvini ta'minlayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, fanlar orasida integratsiya jarayonini vujudga keltirmoqda.

- modulli ta'lim usulidan foydalanish deya ayta olaman, unda quyidagi vazifalar amalga oshiriladi:
- mustaqil kontseptual kichik birlik;
- modul mustaqil birlik sifatida bir o'quv kursini o'z ichiga olib, bir necha bloklarni o'zida mujassam etadi;
- modul ma'lum mutaxassislikka tegishli bo'lgan bir qancha o'quv predmetlarni o'zida mujassamlashtiruvchi fanlararo birlik bo'la oladi;
- aniq bir mutaxassislikni egallashga yo'naltirilgan kasbiy ta'lim moduli.

Bundan tashqari “modul” tushunchasiga tegishli bo'lgan bir qancha xususiyatlarni ajratish mumkin:

- Maqsad;
- Turli xil turdagi o'quv faoliyatini integratsiyasi;
- Metodik ta'minot;
- Mustaqil rivojlanish;
- Ta'lim jarayonidagi o'quvchilarning mustaqilligi;
- O'quv axborotini tahlil qilish va strukturalashtirish ko'nikmasi;
- Nazorat va o'z-o'zini nazorat;
- O'quvchilarning ta'lim olishdagi shaxsiy traektoriyasi.

Shu sababli o'quvchilarning mustaqil faoliyatiga katta e'tibor qaratiladi. O'quvchi mustaqil faoliyatini samarali bo'lishi uchun pedagogdan turli xildagi maslahatlar tizimi talab qilinadi. Shu sababli xorij tajribasida pedagogik yordamning turli ko'rinishlari takomillashib bordi va bugungi kunda pedagogik faoliyatiga ko'ra bir qancha tushunchalar kelib chiqishiga sabab bo'ldi.

Zamonaviy sharoitda talabalarning o'quv-bilish faolliklarini kuchaytirish, o'qitish sifatini oshirish va samaradorligini yaxshilash maqsadida innovatsion xarakterga ega ta'lim shakllaridan foydalanish

maqsadga muvofiqdir. Bugungi kunda amaliy o'yinlar, muammoli o'qitish, interfaol ta'lim, modul-kredit tizimi, masofali o'qitish, blended learning (aralash o'qitish) va mahorat darslari ta'limning innovatsion shakllari sifatida e'tirof etilmoqda.

NATIJALAR. Musiqa madaniyati fani o'qituvchisi o'quvchi-yoshlar psixologiyasini o'rganishi va har biriga nisbatan individual yondoshishi, dars va mashg'ulot jarayonida ularning talab va istaklari qondirilishi uchun harakat qilishi, yaxshi ijodiy natijaga erishishga, har bir o'quvchi-yoshlarni safarbar eta olishi, bir so'z bilan aytganda, yoshlarning ma'naviy ehtiyojini qondirish uchun sharoit yaratishi lozim.

Ushbu vazifalarni amalga oshirishda undan yuqori badiiy did, yangilikni tez his qilish, hayot bilan hamnafas bo'lish, mohir tashkilotchilik qobiliyati talab qilinadi.

Bosh vazifa - badiiy ijodiyot yoki san'atning biror tor yo'nalishi bo'yicha mutaxassislar tayyorlash emas, balki, har tomonlama komil insonni tarbiyalash uchun uni axloqiy pok, go'zallik va ezgulikni yaxshi his eta oladigan, o'z axloqi bilan boshqalarga o'rnak bo'la oladigan ma'naviy yetuk insonlarni tarbiyalash ishiga ko'maklashishdir.

O'sib kelayotgan yosh avlodni tarbiyalash va unga puxta talim berish ishida o'quv-tarbiyaning yanada samaradorligini taminlash maqsadida cholg'u ijrochiligi malakalarini egallash uslubiyotining nazariyasi va unga xos bo'lgan o'rgatish "texnologiyasini" rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

O'quvchi-yoshlar talimida muvaffaqiyatlarni qo'lga kiritishi, bilmaslikdanbilishga, qo'lidan kelmaslikdan uddalay olishga, yani o'z kuch-g'ayratlarining ma'nosi va samarasini anglashga tomon siljish, yutuqlar quvonchini his etishni taminlovchi sharoitlarni yaratish, mehnatsevarlik, o'qishga havas va o'qish iqtidorini tarbiyalash asosiy vazifalardan biridir. Musiqa tufayli insonda oliyjanoblik, ulug'vorlik, go'zallik tashqi dunyodagina emas, balki uning o'zida ham mavjud ekanligi to'g'risidagi tasavvur yuzaga keladi.

O'zbek xalqining bebaho, mumtoz, nodir musiqa asarlarini xalq cholg'ularida badiiy, yetuk ijro etishni rivojlantirish, hozirgi davrimizda yoshlarni musiqaga bo'lgan qiziqishini orttiradi.

MUHOKAMA

Respublikamizda majburiy ta'lim muassasalarining barcha bosqichlari musiqa madaniyati ta'limi mazmuni uchun o'quv material tanlash uning hajmini oshirish bilan emas, balki quyidagi tadbirlarni amalga oshirish orqali belgilanadi:

–ushbu majburiy ta'limning umumiy o'rta ta'lim maktablari musiqa madaniyati ta'limida o'rganiladigan eng oddiy musiqiy tushunchalar, atamalar hamda kompozitorlar, bastakorlar, to'rt asosiy musiqiy uslub haqidagi ma'lumotlarni oddiydan murakkabga qarab o'rganish;

–insoniyat uchun muhim ahamiyatga ega zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalarining rivojlanishi va kundalik hayotda tutgan o'rni muhim ahamiyatga ega bo'lib, fan-texnika taraqqiyoti bilan bog'lashga olib keladigan musiqa sohasidagi tadqiqot yutuqlarini ko'rsatish;

–musiqa madaniyati ta'limida o'rganiladigan musiqa tinglash, jamoa bo'lib kuylash, musiqa savodi yuzasidan beriladigan bilim atamalarni o'quvchilarga tushunarli holda umumiy o'rta ta'lim maktablari darsliklarida sodda va aniq bayon etish, bunda asosiy e'tiborni o'quvchilarning yosh psixologik xususiyatlarini va turdosh fanlar bilan o'zaro aloqadorlikni e'tiborga olib, o'quvchilarning bilim olish va o'quv materialini tushunish hamda puxta, mukammal o'zlashtirish imkoniyatini yaratish.

Ta'limning barcha bosqichlariga oid umumiy pedagogik va didaktik talab talaba (yoki o'quvchi) ning dasturiy bilim, tasavvur va ko'nikmalari asosida mustaqil ishlash samaradorligini takomillashtirish, ilmiy fikrlashga, o'quv faniga qiziqishini kuchaytirish, kasbiy bilimlarini chuqurlashtirish, nazariy va amaliy mashg'ulot mobaynida ularning faolligini oshirishdan iboratdir.

Ta'limning bugungi vazifasi o'quvchilarni kun sayin oshib borayotgan axborot-ta'lim muhiti sharoitida mustaqil ravishda faoliyat ko'rsata olishga, axborot oqimidan oqilona foydalanishga o'rgatishdan iboratdir. Buning uchun ularga uzluksiz ravishda mustaqil ishlash imkoniyati va sharoitini yaratib berish zarur.

Innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchi - talabalarni faqat tayyor bilimlarini egallashga o'rnatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga o'rgatadi.

Pedagogik texnologiyalar masalalari, muammolari o'rganayotgan o'qituvchilar, ilmiy-tadqiqotchilar, amaliyotchilarning fikricha, pedagogik texnologiya bu faqat axborot texnologiyasi bilan bog'liq, hamda o'qitish jarayonida qo'llanishi zarur bo'lgan ta'lim samaradorligini oshirish, kompyuter, masofali o'qish, yoki turli xil texnikalardan foydalanish deb belgilanadi.

Pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi - bu o'qituvchi va o'quvchining belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijada hamkorlikda erishishlari uchun tanlangan texnologiyalariga bog'liq deb hisoblaymiz, ya'ni o'qitish jarayonida, maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishda qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olsa, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olsa, o'quv jarayonida talabalar mustaqil fikrlay olsalar, ijodiy ishlay olsalar, izlansalar, tahlil eta olsalar, o'zlariga hulosalar qila olsalar, o'zlariga, guruhga, guruh, va ularga baho bera olsa, o'qituvchi esa ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olsa, ana shu, o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi.

Tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, ma'lumotlarni o'zlashtirish sifati ta'lim oluvchilarning axborotlarni qabul qilish va faollik darajasiga bog'liq bo'lib, ta'lim olishda inson 10% o'qiganini, 20% tinglaganini, 30% ko'rganini va 90% o'zi mustaqil bajarganini o'zlashtirar ekan.

Aynan pedagogik texnologiyalar asosida berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quvchilarning o'zi mustaqil bajarishi uchun qulay muhit yaratadi. Bugungi kunda musiqiy ta'limda ham zamonaviy pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanilmoqda.

Chunki pedagogik texnologiyalar o'quvchilarning mustaqil ravishda qo'shiqlarni cholg'u asbobida chalib, kuylab tahlil qilish, musiqa savodxonligini oshirib borish, sof intonatsiyada kuylash, xotirani mustahkamlash, obrazli tasavvur hosil qilish, o'z qobiliyatini to'la namoyon qila olish, musiqa fanlari bo'yicha puxta bilimlarni egallash, mulohaza va suhbat doirasini kengaytirish, erkin va ijodiy fikrlash, o'qituvchi va guruh o'rtasida hamkorlikni qaror toptirish, pedagogik jarayonda demokratik va insonparvarlik g'oyalarning ustuvorligiga erishish kabi bir qator muhim ta'lim maqsadlariga erishishni ta'minlaydi.

Uzluksiz ta'lim ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy boy shaxs shakllanishi va yuqori malakali raqobatbardosh kadrlar ildam tayyorlanishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi. Musiqa ta'limi va tarbiyasining asosiy maqsadi o'quvchilarda musiqa san'atini go'zallik qonuniyatlari asosida o'rganish malakasini shakllantirish va ularda zamonaviy musiqa madaniyatini tarkib toptirishdan iboratdir.

Shunday ekan mazkur maqsad o'qituvchi oldiga o'quvchilarda musiqaviy – badiiy did va axloqiy estetik his – tuyg'ularni tarkib toptirish:

Ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, musiqa san'atiga nisbatan qiziqish va ularning musiqa faoliyatida badiiy ehtiyojini kuchaytirish, musiqa savodxonligi madaniyatini shakllantirish, musiqa – davr, hayot, inson his-tuyg'ulari va uning orzu umidlari ifodasi ekanligi haqida tushuncha hosil qilish qator vazifalar qo'yadi.

Maktabdagi musiqa fanlari bolani sog'lom, har tomonlama kamol topib shakllanishini ta'minlaydi, unda o'qishga intilish hissini uyg'otadi, uni muntazam ta'lim olishga tayyorlaydi.

Musiqiy tarbiyani rivojlantirish uchun quyidagilarni amalga oshirish lozim bo'ladi:

- malakali tarbiyachi va pedagog kadrlarni ustuvor ravishda tayyorlash;
- musiqiy tarbiyaning samarali psixologik-pedagogik uslublarini izlash va joriy etish;
- bolalarni oilada tarbiyalashni tashkiliy, psixologik, pedagogik va uslubiy jihatdan ta'minlash;
- zamonaviy o'quv-uslubiy qo'llanmalar, texnik vositalar, o'yinchoqlar va o'yinlar yaratish hamda ularni ishlab chiqarish;
- bolalarni xalqning boy madaniy-tarixiy merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash uchun shartsharoitlar yaratish.

Mobil telefonlar, kompyuterlar, boshqa ko'plab zamonaviy elektron aloqa vositalarisiz bugungi shiddatli davrda kundalik hayotni mutlaqo tasavvur qilib bo'lmaydi. Binobarin, aloqa sohasidagi yangiliklar uning an'anaviy turlari, masalan, oddiy telefonlar va pochta xizmatiga ham keng tatbiq etilmoqda.

Darhaqiqat, aloqaning zamonaviy vositalari va texnologiyalari o'z imkoniyatlari bilan davrimizning asosiy sifat ko'rsatkichlaridan biriga aylanib bormoqda.

Hozirgi aloqa texnikalari ishlab chiqaruvchilarning mashhur brendlari yoki ommaviylashib ketgan onlayn-xizmatlar to'g'risida eshitmagan yoxud o'qimagan kunimiz yo'q. Biroq ularning barchasidan foydalanish uchun birgina zamonaviy mobil telefon, planshet yoki kompyuterning o'zi kamlik qiladi.

Axir uyali aloqa tarmog‘i signali yoki internetga chiqish imkoniyati bo‘lmasa, bunday uskunalarning birortasi ham ishlamaydi. Shu bois iste‘molchilar ehtiyojini qondirish uchun avvalo, tegishli infrotuzilmani kengaytirish va modernizatsiya qilish talab etiladi.

Bugungi kunda mamlakatimizda axborot-kommunikatsiya sohasini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Mustaqillik yillarida mavjud telekommunikatsiya xizmatlarining ishonchliligini va sifatini oshirish hamda zamon talablariga javob beradigan yangi turlarini hayotga tatbiq etish borasida katta ishlar qilindi.

Butun Respublika miqyosida ilg‘or kommunitatsion uskunalari o‘rnatilib, ishga tushurildi, tezkor optik tolali aloqa liniyalari yotqizildi. Tarmoqdagi bunday o‘zgarishlar aniq strategiyaga ega. Zero, soha jadal jivojlanib bormoqda.

Musiqaning fanlarini o‘qitishda ayniqsa, axborot-kommunikatsiya vositalari juda katta yordam ko‘rsatadi.

“Musiqaning tarixi” fanidan kompozitorlarning hayoti va ijodini o‘quvchilarga yanada aniq yoritib berishda internet saytlaridan samarali ma‘lumot olish mumkin.

Ularning hayoti va ijodiga bag‘ishlab yaratilgan badiiy filmlar, hujjatli filmlar to‘plamini dars mobaynida namoyish etish o‘quvchilarning mavzuni chuqur o‘zlashtirib olishlarida samarali natija beradi. Internetdan olingan ma‘lumotlardan PowerPoint dasturi orqali taqdimot namoyishi ham darsning mazmunli o‘tishini ta‘minlaydi.

Jahon musiqaning madaniyatining buyuk darg‘alari avstriyalik V.A.Mosart, nemis bastakori L.V.Betxoven, italiyalik bastakorlar J.Rossini, J.Verdi, rus kompozitorlari M.P.Musorgskiy, P.I.Chaykovskiy, N.A.Rimskiy-Korsakov kabi mashhur musiqaning ijodkorlari musiqiy durdonalarini, qolaversa, o‘zimizning an‘anaviy mumtoz milliy musiqamiz namunalarini dars mobaynida grammm yozuvdan foydalanib tinglash o‘quvchilarning musiqiy tinglash faoliyatini va xotirasini shakllanib, o‘shirishga yordam beradi.

Pedagogik texnologiya jarayonlari samaradorligini oshirish va shug‘ullanuvchilarning jismoniy rivojlanishini ta‘minlashning asosiy talablari to‘g‘ri tashkil etilgan mashg‘ulotlar jarayonida bajariladi. Agar “Musiqaning madaniyati” darslarining “pedagogik texnologiyalarni qo‘llash” jarayoni talab darajasida shakllantirilsa, o‘quvchilarda musiqiy didning va jismonan sog‘lomligi shakllanishining samaradorligi oshadi.

Shu jarayon orqali bizning milliy musiqaning boyligimiz, mumtoz qo‘shiq kuylarimiz kelgusi avlod ongiga chuqur singib borishi amalga oshadi.

Umumta‘lim maktablarining musiqaning madaniyati ta‘limida berilgan qo‘shiq nota materiallari o‘quvchilarning imkoniyati, ovoz diapazonlari aniq va mukammal rivojlanishini xisobga olgan holda mantiqiy ketma-ketlikda berilgan. Musiqaning tinglash, jamoa bo‘lib kuylash, musiqaning savodi va musiqaning ijodkorligi faoliyat turlarini amalga oshirish bilan birga milliy cholg‘u asboblarini, xalq kuyi namunalarini farqlashni o‘rganadilar.

Xulosa

Bunda o‘quvchilarda fanga oid umumiy va tayanch kompetentsiyalar shakllantiriladi. “Musiqaning madaniyati” fani o‘quv dasturidagi biror bob yoki bo‘limning o‘rganish tartibini, jamoa bo‘lib kuylash va musiqaning tinglash faoliyatlari uchun berilgan asarlarni o‘qituvchi o‘quvchilarning psixofizologik xususiyatlarini va ijro imkoniyatlarini inobatga olgan holda o‘rinlarini o‘zgartirib o‘qitishlari mumkin.

O‘qituvchi o‘quvchilarni faollashtiradigan, o‘zi va o‘rganuvchi uchun qulay bo‘lgan yo‘llarni, usul va uslublarni, o‘qitish shakllari, metod va vaziyatlarni izlaydi, zamonaviy pedagogik texnologiyaga suyanib, o‘quv jarayoni samaradorligini oshiradi.

O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatib, o‘quv jarayonining yuqori sifat va samaradorligiga erishadi. Shu boisdan ham, pedagogik texnologiya, didaktik texnologiya, ta‘lim texnologiyalariga o‘quv jarayonidagi eng samarali vositalar deb qaralmoqda. Ulardan dunyo pedagogik amaliyotida keng foydalanilmoqda. Xozirgi kundagi eng dolzarb masala va vazifa ta‘lim standartlarini o‘quv jarayoniga tatbiq etishdan iboratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. To‘Rayevich, Yarashev Jo‘rabek, and Rahmonova Hojibuv Rizojon Qizi. «Musiqaning inson ongiga tasiri.» Ta‘lim fidoyilari 7.8 (2022): 607-611.

2. To‘rayevich, Yarashev Jo‘rabek, and Rizoyeva Munisa Shokirovna. «RUS KOMPOZITORLAR IJODIDA STILIZATSIYA TUSHUNCHA-SINING MUSIQANGA FANIGA KIRIB KELISH TARIXI.»

PEDAGOGS jurnali 10.4 (2022): 100-104.

3. Alayeva, Zarnigor Maxmudovna. «TALABALARNI MILLIY BADIY AN'ANALAR VOSITASIDA G'OYAVIY TARBIYALASH TIZIMI.» ZAMONAVIY FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH MUAMMOLARINING INNOVATSION YECHIMLARI 5 (2023): 12-15.

4. Alayeva, Zarnigor. «Pedagogik mahorat: Pedagogik mahorat.» Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti jurnali 1.1 (2021).

5. Maxmudovna, Alayeva Zarnigor. «The System of Ideological Education of Students through National Traditions.» EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION 3.2 (2023): 47-51.

6. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Педагогика как наука и искусство воспитания.» Вестник науки и образования 21-2 (99) (2020): 78-81.

7. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Интерпретация методов музыкального воспитания и образования дошкольника.» Science and Education 3.4 (2022): 1253-1258.

8. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Роль национальных инструментов в музыкальном образовании начальных классов.» Проблемы науки 66 (2021).

9. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Регулирование и интерактивное планирование музыкального воспитания и образования для начальных классов.» Science and Education 3.4 (2022): 1259-1264.

10. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Дискретность ритмических движений. Ритмика в начальной школе хореография.» Science and Education 3.4 (2022): 1233-1238.

11. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Методические рекомендации по развитию ритмических навыков младших школьников.» Science and Education 3.4 (2022): 1246-1252.

12. Алаева, Зарнигор Махмудовна. «Шаг с подскоком в детском хореографии. Методические трудности педагога хореографа при выполнении шага с подскоком.» Science and Education 3.4 (2022): 1239-1245.

13. Алаева, З. М. «Использование Арт-Педагогических Технологий В Развитии Музыкальных Способностей Студентов.» CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN 3.1 (2022): 6-9.

14. Alayeva, Zarnigor Maxmudovna, and Sadoqat Ruslanovna Shamsiyeva. «Qo'shiq tushunchasi va uning inson hayotida tutgan o'rni hamda xonandalik ijrochiligi tarixi.» Scientific progress 1.5 (2021): 336-342.

15. Аллаева, Зарнигор Махмудовна. «ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ С ПОМОЩЬЮ ПЕСЕН И ТАНЦЕВ.» Наука, техника и образование 2-1 (77) (2021): 69-72.

16. Шамсиев Ш. И., Солиев А. А. Основы хорового пения на уроках музыки //Проблемы науки. – 2021. – №. 1 (60). – С. 55-57.

17. Шамсиев Ш. И. Молодой специалист учитель музыки, как руководитель хорового коллектива в общеобразовательной школе //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 540-545.

18. Шамсиев Ш. И. Новые подходы к подготовке молодых специалистов учителей музыки, разработка уроков музыки //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 528-533.

19. Shamsiev S. I. The role of folk songs in educating student's role of folk songs in student education //International Journal on Integrated Education. – 2021. – Т. 4. – №. 2. – С. 76-78.